

**Protokol o vode a zdraví
k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov
a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR**

Informácia o plnení národných cieľov

Bratislava 20.október 2011

ÚVOD

Voda bola a je hlavnou podmienkou vývoja a existencie človeka. Poskytuje človeku potrebné existenčné podmienky a zabezpečuje mu časť výživy. Je jedným z podmieňujúcich činiteľov rozvoja ľudskej spoločnosti a jej význam stále stúpa.

Prístup k vode, zabezpečenie dostatočného množstva kvalitnej pitnej vody, sanitácia a veľa iných problematík súvisiacich s vodou sú predmetom záujmu mnohých medzinárodných aktív ako napríklad Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej len „SZO“), Európskej komisie (ďalej len „EK“), Organizácie spojených národov (ďalej len „OSN“), programov a projektov rôznych inštitúcií.

Európsky výbor pre životné prostredie a zdravie identifikoval už v roku 1996 potrebu medzinárodnej iniciatívy zaoberajúcu sa vodou a zdravím. Výsledkom bolo vypracovanie návrhu Protokolu o vode a zdraví (ďalej len „Protokol“) v nadväznosti na Dohovor UN/ECE o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 (ďalej len „Dohovor“). Protokol bol prijatý podpísaním väčšiny členských krajín SZO na 3. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Londýne v dňoch 16. - 18. júna 1999. Platnosť nadobudol 4. augusta 2005. Plný text Protokolu je zverejnený v Oznámení Ministerstva zahraničných vecí SR č. 114/2006 Z. z..

Slovenská republika prijala Protokol 19. júna 2001 a prezident SR ho ratifikoval 12. septembra 2001. Ratifikačná listina bola uložená u generálneho tajomníka OSN dňa 2. októbra 2001.

Cieľom Protokolu je v rámci trvalo udržateľného rozvoja podporovať na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochranu ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni. Táto je uskutočňovaná prostredníctvom lepšieho využívania vody, ktoré zahŕňa ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. Protokol navrhuje aktivity v mnohých oblastiach vodného hospodárstva vrátane výchovy, vzdelávania, integrovaného systému starostlivosti o vodu atď.

Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti zdravotne bezpečnou vodou a rešpektovanie návrhov na odstránenie nedostatkov v tejto oblasti. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody v potrebnom množstve, kvalite i v požadovanom čase a na požadovanom mieste. Protokol obsahuje princípy a postupy ako dosiahnuť hlavné ciele vrátane návrhu organizácie na jeho realizáciu, spôsob pravidelného informovania o prijatých opatreniach na národnej i medzinárodnej úrovni, návrhy na pravidelné stretnutia účastníckych strán a spôsob riešenia sporných problémov.

Ustanovenia Protokolu sa v našich podmienkach vzťahujú na vody povrchové, podzemné, uzavreté vodné útvary vody využívané na kúpanie, vody na zabezpečenie zásobovania obyvateľov pitnou vodou a sanitáciu. Každý štát si musí do dvoch rokov od vstupu Protokolu do platnosti stanoviť svoje národné ciele, ktoré chce v oblasti Protokolu dosiahnuť. Slovenská republika si v roku 2007 stanovila 9 nových národných cieľov, na plnení ktorých sa podieľajú Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“) a Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“). Ciele nadväzovali na úlohy, ktoré Slovenská republika plnila v rámci implementácie Protokolu od roku 2001. Prehľad národných cieľov, termínov a gestorov úloh obsahuje Tab. 1 v prílohe.

IMPLEMENTÁCIA PROTOKOLU V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Význam vody ako životne dôležitej suroviny pre zdravie obyvateľstva a rozvoj spoločnosti je zahrnutý aj v rámci bilaterálnej a multilaterálnej spolupráce Slovenskej republiky, pričom dôraz sa kladie na implementáciu vodnej politiky, ktorá je v súlade s požiadavkami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2000/60/ES z 23. 10. 2000, ustanovujúcou rámec pôsobenia Spoločenstva v oblasti vodnej politiky, skr. Rámcová smernica o vode (ďalej len „RSV“). V rámci bilaterálnej spolupráce na hraničných vodách má Slovenská republika podpísané dohody o ochrane vôd so všetkými susednými štátmi. V poslednom období narastá význam protipovodňových opatrení a manažmentu povodní, a preto sa ako najnovší aspekt javí potreba zahrnúť do manažmentu a ochrany vôd vplyv klimatických zmien.

V oblasti legislatívy Slovenská republika transponovala všetky relevantné smernice Európskej únie, týkajúce sa vody. Slovenská republika priebežne plní úlohy vyplývajúce z RSV, jej dcérskych smerníc a smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23.10.2007, o hodnotení a manažmente povodňových rizík v súlade s požadovanými termínmi.

V roku 2001 boli v rámci Protokolu stanovené prvé národné ciele a úlohy, ktorých plnenie bolo vyhodnotené v národných správach o zabezpečení záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Protokolu, predložených do vlády v rokoch 2003 a 2005. Na základe skúseností a aktuálnej situácie boli v súlade s článkom 6 Protokolu v roku 2007 navrhnuté pre jeho implementáciu na Slovensku nové národné ciele a termíny na ich dosiahnutie. Dokument pod názvom *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR* bol schválený na rokovaní vlády 4. júla 2007. Vytýčené nové národné ciele na Slovensku vychádzali z aktuálnej situácie v oblasti vôd a javia sa aj do budúcnosti ako najdôležitejšie pri ochrane a manažmente vôd a pri riešení niektorých problémov s vodou. Významnú úlohu z hľadiska ochrany zdravia zohráva najmä monitorovanie kvality vôd a na ich základe prijaté opatrenia, redukcia znečistenia vypúšťaného do vôd, ochrana pred povodňami atď., ale aj dosahov jej užívania na populáciu Slovenska.

Pôsobnosť štátu v otázkach týkajúcich sa využívania vôd a jej ochrany, zásobovania vodou a kontroly kvality na národnej úrovni vykonávajú:

Rezorty

- MŽP SR: 8 krajských úradov životného prostredia (ďalej len „KÚŽP“), 46 obvodných úradov životného prostredia (ďalej len „OÚŽP“), Slovenská inšpekcia životného prostredia (ďalej len „SIŽP“),
- MZ SR: Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“), 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) a Inšpektorát kúpeľov a žriediel (ďalej len „IKŽ“) na úseku prírodných liečivých zdrojov a prírodných minerálnych zdrojov.

Odborné inštitúcie

- Výskumný ústav vodného hospodárstva (ďalej len „VÚVH“),
- Slovenský hydrometeorologický ústav (ďalej len „SHMÚ“),
- Slovenský vodohospodársky podnik, š. p. (ďalej len „SVP, š. p.“),
- Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej len „ŠGÚDŠ“),

- Slovenská agentúra životného prostredia (ďalej len „SAŽP“).

Obce

MEDZINÁRODNÁ SPOLUPRÁCA

Slovenská republika má prostredníctvom svojich kontaktných osôb zastúpenie v piatich medzinárodných pracovných skupinách ustanovených v rámci Dohovoru.

- *Pracovná skupina pre dohľad nad ochoreniami súvisiacimi s vodou* (Task Force on Water-related disease surveillance),
- *Pracovná skupina o indikátoroch a predkladaní správ* (Task force on Indicators and Reporting),
- *Pracovná skupina Voda a zdravie* (Working group on Water and Health),
- *Pracovná skupina Monitoring a hodnotenie* (Monitoring and Assessment),
- *Pracovná skupina Integrovaný manažment vodných zdrojov* (Integrated Water Resources Management).

Vo februári 2010 sa zástupcovia Slovenska zúčastnili pracovného stretnutia v rámci *Pracovnej skupiny o indikátoroch a predkladaní správ*, ktoré sa konalo v Ženeve. Cieľom stretnutia bolo pripomenúvať *Príručku pre stanovovanie národných cieľov a indikátorov* (Guidelines on the setting of the targets and indicators) a *Príručku o reportovaní pokroku a indikátorov* (Guidelines on evaluation of progress and reporting). Členovia pracovnej skupiny detailne študovali predložený návrh oboch príručiek a postupne zapracovávali všetky vznesené pripomienky. Predmetom diskusie bol tiež pilotný návrh správy a predlohy, podľa ktorých mala byť správa vypracovaná. Na základe tohto stretnutia Slovenská republika ako jedna z mála zmluvných strán Protokolu predložila koncom marca 2010 Sekretariátu Európskej hospodárskej komisie (ďalej len „EHK“) OSN a Sekretariátu SZO pilotnú správu o nastavení a plnení národných cieľov, o legislatíve v oblasti vody na Slovensku a finančných prostriedkoch vynaložených na plnenie cieľov v anglickom jazyku. Prvé oficiálne národné správy budú prvýkrát predložené Sekretariátu EHK OSN až v roku 2013.

V novembri 2010 sa zástupcovia Slovenska zúčastnili druhého stretnutia zmluvných strán Protokolu. Na stretnutí boli predstavené nové knižné publikácie ako výsledok práce jednotlivých pracovných skupín, a to *Príručka o zásobovaní vodou a sanitácii v prípade extrémneho počasia* (*angl.* Guidance on water supply and sanitation in extreme weather events) a *Príručka o stanovení cieľov, hodnotení pokroku a predkladaní správ* (*angl.* Guidelines on the setting of targets, evaluation of progress and reporting). Publikácie slúžia pre členské štáty ako doporučené metodické pokyny v daných situáciách. Celkovo sa zhodnotili pilotné návrhy správ, ktoré museli zmluvné strany predložiť do konca marca 2010. Diskutovalo sa o problémoch pri nastavení cieľov, ich nekomplexnom odpočítaní, nedodržiavaní časových harmonogramov, či už samotného predkladania správ, ale aj plnenia cieľov Protokolu.

Zástupca Medzinárodného centra na hodnotenie vôd (*angl.* International Water Assessment Centre, ďalej len „IWAC“), ktoré má sídlo na Slovensku (SHMÚ), sa v júni 2011 zúčastnil školenia o informovaní a účasti verejnosti v rámci Protokolu (Workshop on Information and Public Participation) v Bukurešti.

PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV PROTOKOLU

Cieľ č. 1: Zvýšenie podielu obyvateľov zásobovaných vyhovujúcou a kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov

Celkový počet obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov vzrástol v roku 2010 na 4 704 tis. obyvateľov, čím percento zásobovaných obyvateľov vzrástlo na 86,56 % z celkového počtu obyvateľov SR. Vysoké ceny pitnej vody vedú obyvateľov k odpájaniu od verejných vodovodov a k budovaniu vlastných zdrojov pitnej vody, resp. k opätovnému využívaniu individuálnych studní, v ktorých kvalita vody vo väčšine prípadov nedosahuje hygienické normy. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerne rozložená.

Najvyšší podiel zásobovaných obyvateľov je aj naďalej v Bratislavskom samosprávnom kraji. Vyšší ako celoslovenský priemer je aj v Trenčianskom, Žilinskom a Nitrianskom samosprávnom kraji. Za celoslovenským priemerom zaostáva rozvoj verejných vodovodov v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom samosprávnom kraji. Oveľa diferencovanejší stav v zásobovaní pitnou vodou je z pohľadu jednotlivých okresov, kde sa podiel zásobovaných obyvateľov pohybuje od cca 60 % (Vranov nad Topľou, Sabinov, Bytča, Košice - okolie) až po hranicu nasýtenia (Bratislava, Prievidza, Martin, Banská Bystrica, Partizánske atď.).

Cieľ č. 2: Zlepšenie situácie v oblasti čistenia a vypúšťania odpadových vôd

V roku 2010 bol zaznamenaný nárast počtu obyvateľov bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu na 3 281,7 tis. obyvateľov, čo je 60,38 % z celkového počtu obyvateľov. Nepriaznivá situácia je v niektorých krajoch a okresoch. Za celoslovenským priemerom zaostávajú najmä Trnavský, Nitriansky a Žilinský kraj. Na okresnej úrovni je najnepriaznivejšia situácia v okresoch Námestovo, Čadca a Košice – okolie, kde je podiel obyvateľov bývajúcich v domoch pripojených na verejnú kanalizáciu nižší ako 31 %.

Cieľ č. 3: Implementácia RSV

Proces implementácie RSV prebieha v súlade so schválenou *Národnou stratégiou pre implementáciu RSV*, ktorá plne rešpektuje stratégiu členských štátov Európskej únie dohodnutú na úrovni EK a Medzinárodnej komisie pre ochranu Dunaja.

➤ Prvý cyklus plánov manažmentu povodí - Vodný plán Slovenska, pozostávajúci z Plánu manažmentu správneho územia povodia Dunaja a Plánu manažmentu správneho povodia Visly bol schválený vládou SR uznesením č. 109 zo dňa 10.2.2010. Program opatrení, ktorý je súčasťou Vodného plánu Slovenska bol vydaný nariadením vlády SR č. 279 zo dňa 17.8.2011.

➤ Program opatrení bol vypracovaný vo vzťahu k cieľom v roku 2015 stanoveným na národnej úrovni a úrovni medzinárodného povodia Dunaja v štruktúre odpovedajúcej určeným významným vodohospodárskym problémom (organické znečistenie povrchových vôd, znečistenie povrchových vôd živinami, znečistenie vôd prioritnými látkami a látkami relevantnými pre SR, hydromorfologické zmeny a problémy kvantity a kvality podzemných vôd. Súčasťou programu opatrení je aj odhad, či stanovené ciele pre jednotlivé významné vodohospodárske problémy budú dosiahnuté do roku 2015. Následne sú načrtnuté kroky pre

ďalší plánovací cyklus a spätnú väzbu medzi medzinárodnou a národnou úrovňou. V prípade, že jednotlivé ciele nebudú dosiahnuté do roku 2015, bude potrebné navrhnuť ďalšie opatrenia. Uvedené materiály sú dostupné na stránke : www.vuvh.sk/rsv.

Taktiež sa priebežne zabezpečuje plnenie úloh koordinovaných EK v rámci Spoločnej implementačnej stratégie (*angl.* Common Implementation Strategy) prostredníctvom členstva v pracovných, expertných a ad hoc skupinách. Podrobné informácie o implementácii RSV v slovenskom jazyku sú verejnosti prístupné na internetovej stránke www.vuvh.sk/rsv. Informácie a aktivitách koordinovaných EK sú na jej webovej stránke v systéme CIRCA.

Cieľ č. 4: Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody; do roku 2011 vyriešiť problém nadlimitného obsahu dusičnanov vo vode dodávanej verejnými vodovodmi

Požiadavky na kvalitu pitnej vody a povinnosti jej dodávateľov stanovuje zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) a nariadenie vlády SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z. z. (ďalej len „nariadenie vlády č. 354/2006 Z. z.“). Ukazovatele kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody na Slovensku sú v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu (ďalej len „smernica o pitnej vode“). Ak voda nespĺňa medzné hodnoty ukazovateľov jej kvality, môžu byť pre chemické ukazovatele, uvedené v prílohe 1 časti B smernice o pitnej vode udelené výnimky. Maximálna limitná hodnota, stanovená výnimkou pre daný ukazovateľ nesmie predstavovať hrozbu pre zdravie. Platnosť každej výnimky je obmedzená najviac na tri roky a na konci jej obdobia platnosti sa uskutočňuje kontrola s cieľom preukázať zlepšenie kvality pitnej vody. Udelenie prvej výnimky nepodlieha oznamovacej povinnosti EK, udelenie druhej výnimky je podmienené vyhodnotením kontroly zameranej na odstránenie nedostatkov v kvalite vody. Výsledky kontroly aj s odôvodnením rozhodnutia musia byť oznámené EK. Vo výnimočných prípadoch môže členský štát požiadať komisiu o tretiu výnimku. Súčasťou žiadosti o udelenie výnimky musí byť hodnotenie zdravotného rizika vyplývajúce z nedodržania hygienického limitu pre zásobované obyvateľstvo.

Nadlimitný výskyt dusičnanov patril v minulosti k častým dôvodom na udelenie výnimiek verejných vodovodov. V súčasnosti nie sú pre verejné vodovody zásobujúce nad 5000 obyvateľov v platnosti žiadne výnimky pre dusičnany (ani iné chemické ukazovatele podľa prílohy 1 časti B smernice o pitnej vode) a nadlimitný výskyt dusičnanov zostáva problémom v prípade verejných a individuálnych studní.

Príkladom je aj problém, týkajúci sa zásobovania pitnou vodou obyvateľov mesta Rožňava z verejného vodovodu – Rožňavský skupinový vodovod. Od septembra 2009 do decembra 2010 platila výnimka na používanie vody povrchového vodárenského zdroja Rožňavský potok, ktorý nespĺňal limit kvality pitnej vody v ukazovateli antimón. Uvedený zdroj zásoboval 18 847 obyvateľov. Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Závod Rožňava vykonala nápravné opatrenia vybudovaním prepojovacieho vodovodného potrubia, ktoré dopravuje pitnú vodu gravitačne z vodojemu Rožňava (III. tlakové pásmo) do vodojemu Kalvária. Tým došlo k odstaveniu povrchového vodárenského zdroja Rožňavský potok.

V súčasnej dobe pretrváva problém so zásobovaním obce Sikenička. Od 25.6.2011 do 24.6.2014 je povolená výnimka pre použitie vody z vodovodu obce Sikenička, ktorý zásobuje 478 obyvateľov. Kvalita pitnej vody nespĺňa limit uvedený v nariadení vlády SR č. 354/2006

Z. z. v ukazovateli dusičnany. Na uvedenom vodovode je vybudovaná úpravňa vody z dôvodu nadlimitného obsahu mangánu, ktorá je v prevádzke od roku 2007. Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. ako zodpovedná entita má v úmysle riešiť problém nadlimitného množstva dusičnanov napojením obce na diaľkový vodovodný systém Gabčíkovo-Kolta-Želiezovce v rámci stavby "Región Želiezovce, zásobovanie pitnou vodou" (zásobovanie zo skupinového vodovodu Hronovce). Projekt je momentálne v štádiu zabezpečovania inžinierskych činností a vyjadrovania sa dotknutých orgánov a organizácií.

Špecifickým prípadom je, ak pitná voda síce vyhovuje požiadavkám platných predpisov, ale zároveň vzniká aj podozrenie na jej zdravotnú bezpečnosť z dôvodu jej úprav. V takomto prípade je potrebné vypracovať hodnotenie zdravotného rizika, ako tomu bolo aj v prípade Rimavskosobotského skupinového vodovodu. V auguste 2011 bola odborníkmi z oblasti verejného zdravotníctva vypracovaná štúdia *Posúdenie zdravotných rizík z príjmu pitnej vody zabezpečovanej kombinovanou dezinfekciou v Rimavskosobotskom skupinovom vodovode*. Cieľom štúdie hodnotenia zdravotných rizík bolo posúdiť predpokladané vplyvy z príjmu pitnej vody spotrebísk Rimavskosobotského skupinového vodovodu, v ktorom je kvalita vody zabezpečovaná kombinovanou dezinfekciou (chlórdioxidom, plynným chlórrom a chlórnanom sodným), na zdravie spotrebiteľov, a v prípade potreby spracovanie podkladov na riadenie zdravotných rizík. Zdrojom vody skupinového vodovodu je vodárenská nádrž Klenovec. Pri úprave vody z vodárenskej nádrže používa viacstupňová úprava vody a kombinovaná dezinfekcia; okrem dávkovania chlórdioxidu v úpravni vody sa po trase vodovodu zabezpečuje dochlórovanie vody do vodojemov pred spotrebiskami. V závislosti od kvality vody, stavu a dĺžky prívodných potrubí v obciach a technického stavu vodojemov sa v prípade potreby vykonáva dodatočná dezinfekcia plynným chlórrom a chlórnanom sodným tak, aby voda v spotrebiskách spĺňala požiadavky kvality vody podľa platnej legislatívy. K hodnoteniu expozície sa pristupovalo konzervatívnym spôsobom tak, aby sa maximálne podchytili zdravotné riziká z jednotlivých látok – reziduí dezinfekčných prostriedkov a ich rozkladných produktov, ktoré sa nachádzajú v pitnej vode Rimavskosobotského vodovodného systému. Z hodnotenia na základe výsledkov rozborov vzoriek vody z 9 spotrebísk (s celkovým počtom zásobovaných obyvateľov 30 408 v 20 obciach) vyplynulo, že spôsob kombinovanej dezinfekcie pitnej vody v Rimavskosobotskom vodovodnom systéme nepredstavuje pre dospelú ani pre detskú populáciu zdravotné riziko z dlhodobého/celoživotného príjmu pitnej vody uvedenej kvality. Napriek tomu štúdia odporúča vzhľadom na súčasné trendy na znižovanie obsahu dezinfekčných prostriedkov v pitnej vode postupné znižovanie dávok dezinfekčných prostriedkov v prípade trvale vhodnej mikrobiologickej kvality pitnej vody v jednotlivých spotrebiskách.

Dosiahnutie dobrej, zdravotne bezpečnej pitnej vody, ktorá má dôveru spotrebiteľa, je cieľom Plánov bezpečnosti pitnej vody (ďalej len „PBPV“) (*angl.* Water Safety Plans). PBPV vychádzajú z Odporúčaní SZO na kvalitu pitnej vody a predstavujú preventívnu metódu manažmentu rizík t.j. komplexné hodnotenie a riadenie rizík vo vodárenskom systéme od oblasti zdroja vody až po spotrebiteľa. Problematika PBPV (*angl.* Water Safety Plans) bola predmetom projektu *Bezpečnosť dodávky pitnej vody*.

Riešiteľom projektu bol VÚVH. Projekt sa riešil od septembra 2009 do apríla 2011. Projekt bol spolufinancovaný z Finančného mechanizmu Európskeho hospodárskeho priestoru, Nórskeho finančného mechanizmu a zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky. Celkové výdavky na projekt predstavovali 336 180 € (*poznámka – vyčerpalo sa 225 863 €*). Hlavným cieľom projektu bolo vytvoriť podmienky na zavedenie plánov bezpečnosti pitnej vody v slovenských vodárenských spoločnostiach a zvýšiť úroveň a spoľahlivosť zásobovania obyvateľov pitnou vodou na Slovensku.

Pri riešení projektu bol vypracovaný tzv. rámcový PBPV, ktorý má poskytnúť praktický návod na uľahčenie vypracovania PBPV prevádzkovateľom resp. vlastníkom verejných vodovodov v SR. Tento pozostáva z nasledovných 12 bodov:

1. rozdelenie vodárenských systémov,
2. zostavenie pracovnej skupiny na vypracovanie PBPV,
3. popis systému zásobovania vodou,
4. uskutočnenie analýzy rizík, t.j. identifikácia nebezpečenstiev a nebezpečných udalostí, hodnotenie rizík a stanovenie ich priorít,
5. stanovenie, validácia a monitorovanie kontrolných opatrení na reguláciu rizík,
6. overenie efektívnosti PBPV,
7. vypracovanie a zavádzanie nápravných opatrení,
8. príprava manažérskych postupov, t.j. prevádzkových postupov pre normálny stav a pre mimoriadne situácie,
9. vypracovanie podporných programov,
10. plánovanie a uskutočnenie pravidelnej revízie PBPV,
11. revízia PBPV po nehode,
12. vypracovanie príslušnej dokumentácie a spôsobov komunikácie.

Rámcový PBPV je doplnený metodickými pokynmi na analýzu rizík, biologický a technologický audit vodárenských systémov. Kľúčovým bodom je analýza rizík, pri ktorej vyhodnocujú riziká z nasledovných oblastí:

1. povodie zdroja povrchovej vody,
2. povodie zdroja podzemnej vody,
3. odber a doprava povrchovej vody,
4. infiltrácia povrchovej vody,
5. podzemná voda a infiltrácia, získavanie vody a doprava,
6. úprava vody,
7. vodojemy a čerpadlá,
8. doprava vody,
9. vnútorné rozvody,
10. spotrebiteľ a kohútiky,
11. organizácia,
12. riziká v budúcnosti (vrátane celého systému pitnej vody)

Rámcový PBPV bol úspešne aplikovaný na vybranú časť skupinového vodovodu Hriňová - Lučenec- Fil'akovo, pre ktorú sa PBPV vypracoval.

Cieľ č. 5: Zabezpečenie účinných opatrení na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s vodou; do roku 2012 zmonitorovať výskyt infekčných a neinfekčných ochorení súvisiacich s pitnou vodou

Hromadné zásobovanie prostredníctvom systémov verejných vodovodov sa aj na Slovensku považuje za najbezpečnejší prístup ku bezpečnej pitnej vode. Monitorovanie kvality pitnej vody u spotrebiteľa patrí k špecializovaným úlohám verejného zdravotníctva v oblasti ochrany zdravia, zakotveným v zákone č. 355/2007 Z. z.. Pitná voda s nevyhovujúcou kvalitou môže byť faktorom prenosu infekčných ochorení vyvolaných baktériami, vírusmi, parazitmi a plesňami. Monitoring alimentárnych nákaz vrátane nákaz prenosných vodou sa na Slovensku vykonáva formou aktívnej surveillancie, založenej na povinnosti hlásiť ochorenia, ktorá je určená zákonom č. 355/2007 Z. z.. V zákone sú striktné vymenované choroby

a skupiny chorôb podliehajúce povinnému hláseniu. Hlásené prípady ochorení sa epidemiologicky vyšetrujú a ihneď vkladajú do epidemiologického systému EPIS.

Za posledných 10 rokov (r. 2000 - 2009) bolo celkovo na Slovensku zaznamenaných 18 epidémií, kde faktorom prenosu infekčného agens bola pitná voda rôzneho pôvodu. Celkovo ochorelo 626 osôb, úmrtie nebolo zaznamenané. V siedmich prípadoch epidémií bola faktorom prenosu voda z hromadného zásobovania (z toho 4 boli verejné vodovody). V desiatich prípadoch epidémií to bola voda pochádzajúca z nekontrolovaných zdrojov (horské studničky, potok, individuálne zdroje). Jedna epidémia bola spôsobená zásobovaním zamestnancov pitnou vodou z barelov. Najvýznamnejšou epidémiou z pitnej vody z verejného vodovodu bola za obdobie rokov 1995 – 2009 epidémia v Jaslovských Bohuniciach (okres Trnava) v roku 2007, kedy ochorelo 125 ľudí. V tomto prípade išlo o svojvoľný zásah súkromného subjektu do vodovodného systému, prepojenie pitnej vody so závlahovou.

Čo sa týka výskytu detskej dusičnanovej methemoglobimie, za posledné 4 roky sme zaznamenali iba 5 prípadov ochorenia s 1 úmrtím. V tomto fatálnom prípade bol zdroj pitnej vody individuálna studňa.

Na základe výsledkov pravidelného monitorovania kvality vody a rýchleho preverenia podnetov na zhoršenie kvality pitnej vody je možné prijať a vykonať účinné preventívne opatrenia v prípade reálneho rizika ohrozenia zdravia exponovaných osôb. Charakter opatrení, nariadených RÚVZ v regióne svojej pôsobnosti, závisí od závažnosti zistených nedostatkov v kvalite pitnej vody, pri prevádzkovaní verejných vodovodov a od predpokladaného rizika ohrozenia zdravia. V prípade nevyhovujúcej kvality pitnej vody majú opatrenia najčastejšie charakter obmedzenia až zákazu používania vody na pitné účely a nariadenia náhradného zásobovania s následným informovaním dotknutého obyvateľstva.

Ako konkrétny príklad možno uviesť prípad obce Mlynky, časť Havrania dolina. Dňa 21.6.2011 vykonali pracovníci RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi šetrenie a odber vzoriek vody na základe podnetu občana (doručeného dňa 21.6.2011) na zhoršenú kvalitu pitnej vody po dlhotrvajúcich zrážkach v obci Mlynky, časť Havrania dolina. Analýzy odobratých vzoriek potvrdili nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody v mikrobiologických (črevné enterokoky, *Clostridium perfringens*) a v chemických (železo, mangán) ukazovateľoch kvality vody, čo bolo dôvodom vydania zákazu používania pitnej vody pre 90 rodinných domov a nariadenia náhradného zásobovania cisternami. Miestnym šetrením dotknutých orgánov dňa 29.6.2011 sa zistili závažné nedostatky v ochranných pásmach vodného zdroja vodovodu (prameň Havrania dolina), ktoré vznikli ťažbou kalamitného dreva v roku 2009. Opatrenie bolo odvolané na základe dokladovania vyhovujúcich vzoriek pitnej vody z vodného zdroja a vodovodnej siete, predložených prevádzkovateľom vodovodu (PVPS a.s. Poprad) dňa 1.8.2011. Vzhľadom na problém zabezpečenia stability vodného zdroja a kvality pitnej vody, ktorú ovplyvňujú viaceré faktory (počasie, činnosti v ochrannom pásme vodného zdroja, erózia, dôsledky kalamity) RÚVZ nariadil prevádzkovateľovi zvýšiť frekvenciu monitorovania kvality pitnej vody z vodného zdroja a frekvenciu kontrolných odberov. RÚVZ situáciu naďalej monitoruje a spolupracuje so všetkými kompetentnými (prevádzkovateľ, obec, OÚŽP...) pri hľadaní možnosti definitívneho riešenia problému.

Ďalším príkladom riešenia vzniknutej situácie je obec Báhoň. Dňa 12.8.2011 prevádzkovateľ verejného vodovodu v obci Báhoň (BVS, a.s.), ktorý patrí do Seneckého skupinového vodovodu, elektronicky informoval RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislava o podnetoch obyvateľov na zhoršenie senzorických vlastností pitnej vody (horko-sladká chuť) v predmetnom spotrebisku s počtom cca 100 zásobovaných obyvateľov. Prevádzkovateľ zabezpečil odbery vzoriek pitnej vody z dotknutého spotrebiska a príslušných objektov, ktorých laboratórne analýzy potvrdili vysoké prekročenie limitnej hodnoty dusičnanov (388

mg/l; limitná hodnota v zmysle nariadenia vlády č. 354/2006 Z. z. je 50 mg/l) a podozrenie z kontaminácie pitnej vody vodou z individuálnej studne. Na základe prerokovania situácie s RÚVZ bol dňa 15.8.2011 vydaný zákaz používania pitnej vody z verejného vodovodu na pitné účely (so zreteľom najmä na zákaz použitia tejto vody na prípravu dojčenskej stravy). Prevádzkovateľ zabezpečil náhradné zásobovanie cisternami a začal s intenzívnym preplachom vodovodnej siete, pokračoval v kontrolných odberoch a v zisťovaní zdroja kontaminácie vody. Po identifikovaní zdroja (studne) dňa 17.8.2011 a jeho odpojení opatrenia pokračovali. Odbery a analýzy kontrolných vzoriek zo dňa 18.8.2011 preukázali vyhovujúcu kvalitu vody v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

V neposlednom rade uvádzame ako ďalší príklad ohrozenia verejného zdravia prípad obce Stupava, a to aj s konkrétnym riešením vzniknutej situácie. Na základe podnetu obyvateľov časti obce Stupava (obyvateľov a materskej školy) v auguste 2011 na zhoršenú kvalitu pitnej vody v miestnom vodovode mesta Stupava, ktorý zásobuje cca 500 obyvateľov vrátane miestnej základnej a materskej školy vyzval RÚVZ Bratislava hl. mesto so sídlom v Bratislave prevádzkovateľa (Technické služby mesta Stupava) na preverenie situácie a vykonanie príslušných opatrení. V rámci analýz, predkladaných prevádzkovateľom v predchádzajúcich rokoch, boli zistené iba stopové až nízke koncentrácie tetrachlórétenu. Výsledky laboratórnych analýz prevádzkovateľa však dňa 11.8.2011 potvrdili nadlimitný obsah tejto látky (98 µl/l; limitná hodnota pre parameter tetrachlórétén v zmysle nariadenia vlády č. 354/2006 Z. z. je 10 µl/l). Prevádzkovateľ v súlade s nariadenými opatreniami už dňa 10.8.2011 preventívne prepojil túto časť mesta na verejný vodovod (v správe BVS, a. s., čím zabezpečil zásobovanie dotknutých obyvateľov zdravotnej bezpečnou pitnou vodou. Na základe uvedených skutočností zaslal RÚVZ podnet na znečistenie podzemných vôd touto látkou SIŽP.

Cieľ č. 6: Zavedenie nového informačného systému o kvalite vody z verejných vodovodov

V súvislosti s potrebou predkladania správ o kvalite pitnej vody v Slovenskej republike podľa požiadaviek smernice Európskej komisie a potrebou včasného informovania verejnosti o kvalite pitnej vody bol v období rokov 2008 – 2009 vyvinutý *Informačný systém o vode určenej na ľudskú spotrebu*.

Projekt bol financovaný z fondov Európskej únie (UIBF 2006). Prijímateľom projektu bola SAŽP ako organizácia poverená MŽP SR predkladaním správ o pitnej vode EK. Hlavnými užívateľmi sú ÚVZ SR a 36 RÚVZ ako orgány zodpovedné za monitorovanie kvality pitnej vody a výkon štátneho zdravotného dozoru nad pitnou vodou, ďalej Národné referenčné centrum (ďalej len „NRC“) pre pitnú vodu a VÚVH.

Informačný systém je v prevádzke od januára 2010 a obsahuje už údaje o kvalite pitnej vody na úrovni obce, okresu, kraja. Na základe údajov sa v súčasnosti pripravuje Správa o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu pre EK za obdobie rokov 2008 – 2010.

Hlavnými problémami pri zavádzaní systému bola nejednotnosť dátových zdrojov v oblasti pitnej vody, ktoré sa nachádzajú v rezorte zdravotníctva a v rezorte životného prostredia. Preto je aj v ďalšom období prevádzky informačného systému potrebné pracovať na zjednotení zdrojov a podporovať možnosť vzájomného importovania údajov. Súčasťou informačného systému je aj web stránka pre verejnosť <http://pitnavoda.enviroportal.sk>, ktorá obsahuje informácie týkajúce sa kvality pitnej vody, úrovne zásobovania obyvateľstva SR pitnou vodou, informácie o mimoriadnych situáciách, právne predpisy týkajúce sa pitnej vody atď.

Cieľ č. 7: Zavedenie nového informačného systému o kvalite vôd na kúpanie na prírodných a umelých kúpaliskách

Kvalitu vôd na kúpanie v prírodných a na umelých kúpaliskách na Slovensku každoročne monitorujú RÚVZ, v pôsobnosti ktorých sa tieto rekreačné oblasti nachádzajú. Celkove sa každoročne sleduje viac ako 70 prírodných lokalít a 180 umelých kúpalísk, ktoré sú využívané v letnom období (cca od 15. júna do 15. septembra) na rekreačné účely. Monitorovanie kvality vody sa začína 2 týždne pred začiatkom kúpaciej sezóny a počas sezóny prebieha v dvojtýždňových intervaloch. V prípade prírodných lokalít, ktoré sú využívané menším počtom rekreatantov, je frekvencia monitorovania nižšia a aktuálne sa prispôbuje situácií počas sezóny.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie sa vykonáva podľa požiadaviek platných národných predpisov - zákona č. 355/2007 Z. z., nariadenia vlády SR č. 87/2008 Z. z. o požiadavkách na prírodné kúpaliská a vyhlášky MZ SR č. 72/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská (pre umelé kúpaliská).

Monitorovanie najviac využívaných prírodných vodných lokalít, ktoré boli KÚŽP v zmysle zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Z. z. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení zákona č. 384/2009 Z. z. vyhlásené všeobecne záväznými vyhláškami za vody vhodné na kúpanie sa vykonáva podľa požiadaviek legislatívy EÚ. Od roku 2004 sú tieto lokality vyhodnocované v *Správe Slovenskej republiky o kvalite vody na kúpanie* a táto správa je posielaná EK. Zoznam lokalít je EK každoročne predkladaný pred začiatkom sezóny. V súčasnosti je vyhlásených 34 vôd vhodných na kúpanie.

Od roku 2008 je pre spracovanie údajov o kúpaliskách a vode na kúpanie v prevádzke nový celoslovenský *Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*. Systém zabezpečuje okrem jednotnej evidencie údajov o kúpaliskách, výsledkov analýz vody na kúpanie, zasielania správ a týždenných aktualizácií aj sprístupnenie vybraných informácií pre verejnosť (aktuálny stav kúpaliska a kvality vody na kúpanie, zistené nedostatky v kvalite vody, ktoré môžu ohroziť zdravie kúpajúcich, vykonané opatrenia, vydané zákazy kúpania a pod). K dispozícii je aj mapová služba pre vyhľadávanie a lokalizáciu kúpalísk. Prostredníctvom informačného systému sú vyhodnocované výsledky monitoringu kvality vôd na kúpanie pred začiatkom sezóny a po ukončení sezóny, ktoré sú spracované každoročne ÚVZ SR v celoslovenskej *Správe o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu a Správe o sledovaní hygienickej situácie na prírodných a umelých kúpaliskách*. Počas sezóny sú RÚVZ v týždenných intervaloch zasielané najnovšie informácie o stave kúpalísk a kvalite vody na kúpanie, ktoré ÚVZ SR spracúva a na ich základe pred víkendom uverejňuje pre verejnosť týždennú aktualizáciu. Informačný systém je verejnosti prístupný na internetovej stránke ÚVZ SR www.uvzsr.sk (časť Kúpaliská, Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie).

Vzhľadom na to, že informačný systém bol navrhovaný v období predkladania správ údajov EK podľa *smernice Rady č. 76/160/EHS o kvalite vody určenej na kúpanie* a v roku 2008 vstúpila do platnosti nová *smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/7/ES o riadení kvality vody určenej na kúpanie, ktorou sa zrušuje smernica 76/160/EHS* (ďalej len „smernica o vodách na kúpanie“), a vzhľadom na to, že sa počas užívania preukázali nedostatky funkčnosti systému, je potrebné ho zaktualizovať.

Začiatkom roka 2011 prebehla analýza systému v spolupráci s RÚVZ a zadefinovali sa hlavné nedostatky systému.

Zistilo sa, že informačný systém:

- nevyhovuje požiadavkám na reportovanie kvality vôd vhodných na kúpanie EK (t.j. neobsahuje tabuľky pre vyhodnotenie vôd vhodných na kúpanie podľa smernice o vodách na

kúpanie, priestor pre zverejnenie návrhu vôd vhodných na kúpanie, programu monitorovania a profilov),

- neumožňuje vytvárať krajským RÚVZ osobitne výstupy za kraj a za RÚVZ, neobsahuje priestor pre vloženie krajských správ,
- neumožňuje editovať texty a zverejňovať iné dokumenty a informácie ako správy,
- nedostatočne a nezrozumiteľne informuje verejnosť, má zložité vyhľadávanie kúpalísk,
- je problémovo navrhnutý pri zadávaní vzoriek RÚVZ (uzamknutie, identifikácia, informácie o odbere vzory),
- nerozlišuje či ide o termálnu vodu alebo nie a teda v prípade prirodzeného obohatenia vôd a prekročenia limitov pre ukazovatele, ktoré nemusia spĺňať predpis, hodnotí výsledky ako nevyhovujúce,
- má problémy s opravou prevádzkovania, s editáciou kúpalísk, novými typmi kúpalísk, ak má kúpalisko viacero prevádzkovateľov,
- spoločne hodnotí termálne a netermálne kúpaliská,
- má nedostatky v štatistickom spracovaní dát atď..

V priebehu marca bol zoznam s požiadavkami a pripomienkami k informačnému systému zaslaný na SAŽP, ktorý je jeho správcom, na predbežnú cenovú kalkuláciu finančných prostriedkov potrebných na modernizáciu systému. Hrubý odhad bol vyčíslený na 12 000 €.

V súčasnosti sa hľadá spôsob akým zafinancovať modernizáciu systému.

Ciel' č. 8: Vydanie manuálu pre vlastníkov individuálnych vodných zdrojov; osвета pre verejnosť v oblasti vôd, najmä pre majiteľov súkromných studní

Okrem povinnosti orgánov verejného zdravotníctva poskytovať a zverejňovať informácie v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov a v rámci špecializovaných úloh v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. priniesla Slovenskej republike nové povinnosti v oblasti informovania verejnosti aj implementácia európskych smerníc (aj v oblasti pitnej vody a vody na kúpanie).

Prioritnou úlohou je poskytovanie dostatočného množstva kvalitných a včasných informácií verejnosti o zásobovaní pitnou vodou, o kvalite vody z verejných vodovodov, o kvalite vody na umelých a prírodných kúpaliskách, ale aj edukačných informácií ako sú napr. význam a biologická hodnota pitnej vody pre zdravie človeka, dodržiavanie správneho pitného režimu (najmä v letnom období), zdravotné účinky kontaminovanej vody na ľudský organizmus, spôsoby dezinfekcie vody či už pitnej alebo vody na kúpanie atď.

Čo sa týka mimoriadnych situácií, na Slovensku máme bohaté skúsenosti s povodňami. Schopnosť predvídať, byť na takéto situácie pripravený a následne sa s nimi vysporiadať, je v prvom rade stratégiou dlhodobej politiky vytvorenej na základe skúsenosti a vedecky podložených dôkazov. Územie Slovenskej republiky zasiahli na jar a v lete roku 2010 extrémne povodne, ktoré postihli viac ako 33 tisíc obyvateľov. Voda zaplavila takmer 28 tisíc bytových a 7 tisíc nebytových budov, vyše 97 tisíc hektárov územia, z toho približne 7 tisíc hektárov v intravilánoch obcí a spôsobila mimoriadne veľké povodňové škody. Počas povodní bol ľuďom zabezpečený prístup k bezpečnej pitnej vode a primeranej sanitácii.

ÚVZ SR prostredníctvom médií a internetových stránok informoval o základných hygienických zásadách na ochranu zdravia po záplavách, vydal publikáciu s názvom *Povodne a zásady ochrany zdravia pri povodniach*, ktorá bola distribuovaná do poškodených obcí. Prostredníctvom RÚVZ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek pitnej vody z individuálnych zdrojov v oblastiach, kde nebol verejný vodovod. Monitoroval sa výskyt

nadmerného množstva komárov. ÚVZ SR zriadil nepretržitú telefonickú linku, na ktorej odborníci odpovedali občanom na otázky týkajúce sa základných hygienických požiadaviek na ochranu zdravia po záplavách. Takisto im poskytovali rady ako postupovať v prípade znehodnotenia vlastných zdrojov pitnej vody. ÚVZ SR nadviazal spoluprácu so Slovenským Červeným Krížom, ktorý mal záujem o vzdelávanie v oblasti ochrany zdravia počas povodní a následne zabezpečiť patričnú pomoc postihnutým v záplavovom území.

V súvislosti s povodňami vláda SR schválila v októbri 2010 Program revitalizácie krajiny a integrovaného manažmentu povodí Slovenskej republiky a jeho realizačný projekt. Program predstavuje systémový nástroj nielen prevencie pred povodňami a pre znižovanie povodňových rizík, ale aj pre znižovanie rizík sucha a znižovanie rizík ostatných náhlych prírodných živelných pohrôm. Filozofiou programu je zmena civilizačného prístupu k vode a ku krajine. Pôjde o zadržiavanie dažďovej vody v krajine, zmenu prístupu k hospodárskemu využívaniu krajiny, celkovej revitalizácii a obnove poškodenej krajiny.

Zvýšený záujem verejnosti o pitnú vodu a o vyšetrenie pitnej vody z vlastných zdrojov je každoročne zaznamenaný pri príležitosti Svetového dňa vody. Táto medzinárodná oslava vody vznikla z iniciatívy OSN už v roku 1992 a každoročne sa do nej na Slovensku celoplošne zapájajú či už vládne organizácie prostredníctvom svojich inštitúcií, ale i súkromné vodárenské inštitúcie, médiá a školy. Bezplatne sa robia vyšetrenia niektorých ukazovateľov kvality vody, najčastejšie sú to dusičnany a dusitany. Občanom je počas tohto dňa poskytnuté poradenstvo a konzultácie. Zaujímajú ich široké spektrum informácií súvisiacich s kvalitou vody, ktorá nás obklopuje.

Každým rokom rastie záujem aj o vyšetrenie vzoriek vody zo studní pre individuálne zásobovanie. Orgány verejného zdravotníctva v roku 2010 vyšetřili celkovo 1750 vzoriek vody. Z tohto množstva bolo 600 prekročení povolených limitov ukazovateľa dusičnany. Dusitany boli vyšetřené v 1428 vzorkách, z čoho bolo 23 prekročení najvyššej medznej hodnoty. Amónne ióny sa vyšetřovali v 160 vzorkách, z čoho bolo 11 hodnôt prekročených, pH sa vyšetřovalo v 85 vzorkách, z čoho pod dolnú hranicu 6,5 bolo 21 hodnôt. V roku 2011 bolo vyšetřených až 4923 vzoriek. V ukazovateli dusičnany bolo nevyhovujúcich 2130 vzoriek. Dusitany boli vyšetřené v 4179 vzorkách, z čoho 98 bolo nevyhovujúcich. Amónne ióny sa vyšetřovali v 733 vzorkách, 11 vzoriek prekročovalo najvyššiu medznú hodnotu.

V mnohých prípadoch bola na vyšetřenie prinesená voda, využívaná len ako úžitková, napr. na polievanie záhrad. Dôležité je, že zistením niekoľkých alarmujúcich hodnôt dusičnanov a dusitanov vo vode, ktorú používali na pitné účely celé rodiny vrátane batoliat, sa zabráni ďalšiemu poškodzovaniu zdravia.

V oblasti pitnej vody sú pomerne častou témou úpravy pitnej vody v domácnostiach.

V oblasti vody na kúpanie je každoročne pred začiatkom kúpaciej sezóny sprístupnený na pripomienkovanie verejnosti zoznam vôd vhodných na kúpanie – pre EK. V marci 2011 bolo verejnosti sprístupnených 34 profilov vôd vhodných na kúpanie, ktoré predstavujú komplexný odborný materiál. Primárne je zameraný na pochopenie rizík environmentálneho znečistenia a indikátorov, ktoré takéto znečistenie odhaľujú. Profil ďalej obsahuje sumárne informácie o fyzikálnych, geografických a hydrologických vlastnostiach vody určenej na kúpanie, hodnotí zdroje znečistenia, možnosť premnoženia sa cyanobaktérií, makrorias a fytoplanktónu.

RÚVZ, ÚVZ SR a NRC pre pitnú vodu sa na informovaní verejnosti podieľajú najmä písomne (list, fax, elektronická pošta) a ústne (osobný a telefonický kontakt). Na internetových stránkach úradov sú zverejňované každoročne výročné správy RÚVZ a ÚVZ SR k pitnej vode, hodnotiace správy z výsledkov monitorovania kvality pitnej vody dodávanej

spotrebiteľom z verejných vodovodov v SR, informácie o výnimkách z pitnej vody, týždňové informácie o kvalite vody na kúpanie počas kúpacej sezóny atď. Informácie sú poskytované aj prostredníctvom masmédií (televízia, rozhlas, tlač – stanoviská, komentáre, diskusie, tlačové besedy, články a iné).

V rámci osvetu sa obyvateľstvu neustále prízvukuje riziko výskytu ochorení súvisiacich s vodou z individuálnych zdrojov (často s neznámou kvalitou), príp. využívaním povrchových tokov ako zdrojov pitnej vody, a to najmä v rómskych osadách.

Cieľ č. 9: Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami, vodárenskými spoločnosťami a obcami v oblasti vôd

Spolupráca orgánov verejného zdravotníctva s vodárenskými spoločnosťami a obcami sa vykonáva predovšetkým pri riešení konkrétnych situácií v jednotlivých regiónoch. Najčastejšie je to v prípade povodní, kedy dochádza k ohrozeniu nielen individuálnych vodných zdrojov, ale aj vodárenských zdrojov pre hromadné zásobovanie a pri riešení regionálnych problémov so zníženou príp. nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Asociácia vodárenských spoločností pod záštitou MZ SR po úspešnej kampani v roku 2009, pripravila na máj - jún 2011 komunikačnú kampaň Pijem zdravú vodu, nápoj z vodovodu. Cieľom celoplošnej mediálnej kampane bolo osloviť predovšetkým deti formou fotosút'áže s názvom Voda – môj priateľ a pripomenúť im v prichádzajúcom letnom období, že práve voda z verejného vodovodu je ideálnym riešením pitného režimu. Tohtoročná komunikácia asociácie bola v prvom rade zameraná na deti, aj keď jej mediálna kampaň mala ambíciu osloviť celé rodiny. Úmyslom bolo pripomenúť vodu z vodovodu predovšetkým deťom základných škôl, ktoré denno-denne konzumujú nápoje s vysokým obsahom cukru, farbív a kofeínu, neprospievajúce ich zdraviu. Špeciálne v letnom období je správny pitný režim dôležitý pre každého z nás.

Ďalšou aktivitou, na ktorej sa RÚVZ a ÚVZ SR zúčastňujú, sú konferencie a semináre súvisiace s problematikou k pitnej vody (napr. Pitná voda, Modernizácia a optimalizácia úpravni vôd..). V roku 2011 sa uskutočnili aj viaceré stretnutia so zástupcami vodárenských spoločností, kde boli prediskutované možnosti vzájomnej spolupráce na plnení úlohy v rámci projektov orgánov verejného zdravotníctva, ktorá je zameraná na úpravy pitnej vody vo verejných vodovodoch.

IWAC je v úzkom kontakte s Európskou hospodárskou komisiou OSN (*angl.* United Nations Commission for Europe, ďalej len „EHK OSN“) a podporuje aktivity súvisiace s Dohovorom, ktorého súčasťou je Protokol. Úlohou IWAC je pomáhať pri vývoji a realizácii pilotných projektov v oblasti integrovaných vodných zdrojov, pomáhať pri príprave pravidelného hodnotenia cezhraničných riek, jazier a podzemných vôd, organizovať školenia a semináre a poskytovať pomoc krajinám zmluvných strán Protokolu.

IWAC spolu so zástupcami MŽP SR priamo spolupracuje s ÚVZ SR a informuje ho o vykonávaných aktivitách EHK OSN v rámci jednotlivých pracovných skupín, ktoré súvisia s Protokolom.

PRÍLOHA

Tab. 1: Prehľad národných cieľov

Cieľ č.	Názov cieľa	Gestor	Termín splnenia
1	<i>Zvýšenie podielu obyvateľov zásobovaných vyhovujúcou a kvalitnou pitnou vodou z verejných vodovodov</i>	Obce a MŽP SR	2015
2	<i>Zlepšenie situácie v oblasti čistenia a vypúšťania odpadových vôd</i>	Obce a MŽP SR	2015
3	<i>Implementácia Rámcovej smernice o vode</i>	MŽP SR	2015
4	<i>Zlepšenie kvality a zdravotnej bezpečnosti pitnej vody; do roku 2011 vyriešiť problém nadlimitného obsahu dusičnanov vo vode dodávanej verejnými vodovodmi</i>	Obce a MZ SR	2011
5	<i>Zabezpečenie účinných opatrení na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s vodou; do roku 2012 zmonitorovať výskyt infekčných a neinfekčných ochorení súvisiacich s pitnou vodou</i>	MZ SR	2012
6	<i>Zavedenie nového informačného systému o kvalite vody z verejných vodovodov</i>	MZ SR	2012
7	<i>Zavedenie nového informačného systému o kvalite vôd na kúpanie na prírodných a umelých kúpaliskách</i>	MZ SR	2008 SPLNENÉ
8	<i>Vydanie manuálu pre vlastníkov individuálnych vodných zdrojov; osвета pre verejnosť v oblasti vôd, najmä pre majiteľov súkromných studní</i>	MZ SR	2008 SPLNENÉ
9	<i>Spolupráca s mimovládnyimi organizáciami, vodárenskými spoločnosťami a obcami v oblasti vôd</i>	MZ SR	PRIEBEŽNE